

AGENTURA FRONTEX: GARANTUJE OCHRANU LIDSKÝCH PRÁV?

Karolína Babická

Abstrakt:

Na žádost čtyř poslankyň Evropského parlamentu z frakce Zelených zpracovala Migreurop (www.migreurop.org) studii ochrany lidských práv v rámci FRONTEXu v souvislosti s připravovanou revizí mandátu této agentury. Výsledky studie byly prezentovány na Fóru organizovaným Heinrich Böll Foundation v Bruselu 25. května 2011 a měly by Zeleným posloužit jako základ ve snaze ovlivnit diskusi o připravované změně nařízení.

Studie je dostupná zde:

<http://migreurop.org/IMG/pdf/Frontex-PE-Mig-ENG.pdf>

***

Na žádost čtyř poslankyň Evropského parlamentu z frakce Zelených (Skupina Zelených/Evropské svobodné aliance) Hélène Flautre, Ska Keller, Ulrike Lunacek a Barbary Lochbihler zpracovala Migreurop (www.migreurop.org)¹ studii o stavu ochrany lidských práv v rámci FRONTEXu v souvislosti s připravovanou revizí jejího mandátu. Výsledky studie byly prezentovány na Fóru organizovaným Heinrich Böll Foundation v Bruselu 25. května 2011 a měly by Zeleným posloužit jako základ ve snaze ovlivnit diskusi o připravovaném nařízení. Fóra se zúčastnilo 25 účastníků z mezinárodních a neziskových organizací, mezinárodních agentur a zástupců akademické obce.

FRONTEX je agentura EU se sídlem ve Varšavě založená v roce 2004 jako specializovaná a nezávislá instituce s cílem koordinovat operace mezi členskými státy v oblasti bezpečnosti vnějších hranic. Slovy Migreurop je cílem FRONTEXu především snaha zabránit občanům třetích zemí ve vstupu na území Evropské unie. Agentura má také na starosti koordinaci

---

¹ **Migreurop** je síť 42 organizací a jednotlivců ze 13 států v Evropě a v Africe se sídlem ve Francii. Zasazuje se za Evropu bez středisek a táborů pro migranty, sbírá informace o podmínkách v těchto centrech a na vnějších hranicích a informuje o situaci veřejnost. Migreurop monitoruje situaci v Evropě, Maghrebu a v některých dalších afrických zemích, provádí terénní výzkumy, organizuje kampaně za ochranu práv migrantů, vydává články a zprávy o situaci migrantů v táborech a na své webové stránce zpřístupňuje přehlednou mapu všech táborů a středisek v Evropě.

návratů neregulérních migrantů z členských států EU a dalších společných operací. FRONTEX má k dispozici nezanedbatelný rozpočet, který se od jeho založení postupně zvyšuje. Agentura FRONTEX vlastní vrtulníky, letadla a lodě za účelem boje proti nelegální migraci do EU.

V únoru 2010 navrhla Evropská komise změnu nařízení ke zřízení FRONTEXu². Podle navrhovaných změn by byla dále zvýšena finanční podpora FRONTEXu a agentura by získala další možnosti provádět více nezávislých operací. Jelikož existuje řada otazníků ohledně dodržování lidských práv v rámci operací FRONTEXu, poslankyně frakce Zelených zadaly Migreurop zpracování studie, která by zhodnotila a případně popsala porušování lidských práv FRONTEXem. Studie má být základem debaty o navrhované revizi mandátu Agentury FRONTEX.

Studie, která byla provedena během roku 2010, identifikovala několik jasných příkladů porušování lidských práv v rámci operací FRONTEXu. Konkrétně došlo (a pravděpodobně nadále dochází) k porušování mezinárodněprávně zaručeného práva žádat o azyl ve spojitosti s porušováním principu non-refoulement a též principu nediskriminace; k porušování práva každého svobodně opustit svou zemi; k porušování zákazu nelidského a ponižujícího zacházení a také k postupům v rozporu s Evropskými ustanoveními týkajícími se ochrany osobních údajů. K posledně zmíněnému varovala německá poslankyně a členka parlamentního výboru LIBE (Občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci) Ska Keller, že po změně současného FRONTEX nařízení by agentura mohla nejen zpracovávat, ale i předávat osobní údaje o cizincích dalším institucím, například EUROPOLU.

Marie Charles, právnička Human Rights League, která zpracovala studii spolu s dalšími členy Migreurop uvedla, že bylo mnohdy velmi obtížné zjistit, k čemu přesně během operací FRONTEXu dochází. Jedinými svědky jsou často samotné oběti porušování lidských práv, jen v některých případech bylo též možné spolehnout se na svědectví neziskových či mezinárodních organizací nebo médií. Tato netransparentnost operací FRONTEXu je proto také ve studii zmíněna jako jeden z hlavních problémů.

Další zásadní okolností je nedostatečná přičitatelnost akcí provedených FRONTEXem či minimálně nejasná situace ohledně toho, kdo nese za akce odpovědnost. FRONTEX tvrdí, že za rozhodnutí, která zasahují lidská práva, nenese odpovědnost sama agentura, ale jednotlivé členské státy. FRONTEX má však na druhou stranu vlastní právní subjektivitu a má sám relativně široké pole působnosti. Může na příklad uzavírat smlouvy s představiteli třetích zemí (smlouvy nejsou uzavírány se zeměmi samotnými, ale pouze s jejich představiteli). Obsah těchto smluv je tajný a veřejnosti nepřístupný.

---

² Nařízení Rady (ES) č. 2007/2004 ze dne 26. října 2004, o zřízení Evropské agentury pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie.

Podle doporučení studie a též podle názorů zmíněných poslankyň by měla být agentura FRONTEX zodpovědná za své akce, pokud jí EU chce i nadále ponechat nezávislost. Rakouská poslankyně Ulrike Lunacek několikrát zdůraznila, že součástí každé operace FRONTEXu by měl být nezávislý pozorovací systém. Za problematické považuje nedostatek pochopení důležitosti lidskoprávní dimenze samotnými pracovníky FRONTEXu, kteří pocházejí velmi často z policejního nebo vojenského prostředí a považují za velmi obtížné (nebezpečné či neefektivní) zařadit do akcí agentury nezávislé pozorovatele.

Studie tedy především doporučuje jasné rozdělení odpovědnosti mezi členské státy a FRONTEX a zdůraznění právní odpovědnosti FRONTEXu za vlastní provedené operace. Podle poslankyň by nový mandát agentury měl též zahrnovat efektivní a nezávislé evaluace a systém sledování garancí základních lidských práv ve všech budoucích operacích. FRONTEX by také nadále neměl mít možnost vyjednávat smlouvy s představiteli třetích zemí. Francouzská poslankyně Hélène Flautre si posteskla, že poslankyně musí být hodně inovativní a kreativní ve své snaze donutit FRONTEX k odpovědnosti, jelikož v této souvislosti evidentně chybí politická vůle. Podle slov Ulrike Lunacek je třeba, aby Evropská unie sama dodržovala alespoň ty základní lidskoprávní standardy, o jejichž dodržování se zasazuje ve světě, jinak hrozí naprostá ztráta důvěryhodnosti EU na mezinárodním poli.

V tuto chvíli probíhá složité neformální vyjednávání mezi Evropským Parlamentem, Komisí a Radou (tzv. trialog) o změně nařízení FRONTEX a momentálně není jasné, kdy bude toto jednání u konce a zda se poslankyním Evropského Parlamentu podaří alespoň některé navrhované změny prosadit.

O autorce

Karolína Babická absolvovala právnickou fakultu UK, kde nyní pokračuje v postgraduálním studiu. Zaměřuje se na mezinárodní a evropské právo v oblasti migrace. V současné době je hostující PhD studentkou na Institute for European Studies, Vrije Universiteit Brussel.